

3. Самсонова Н. Конфликтологическая культура специалиста и технология ее формирования в системе вузовского образования: Монография / Самсонова Н. – Калининград Изд-во КГУ, 2002. – 08 с.

4. Хасан Б. Конструктивная психология конфликта / Хасан Б. И. – СПб. : Питер, 2003. – 250 с.

5. Цой Л. Н. Проблемы подготовки конфликтологов к профессиональной деятельности в конфликтах: экстремальные ситуации, конфликты, согласие / Цой Л. Н. – М. : Академия управления МВД России, Институт социологии РАН, 1998. – 123 с.

6. Canale M. Approaches to communicative competence / M. Canale, M. Swain, – Singapore : SEAMEO Regional Language Center, 1980. – 63 p.

7. Hadley A. O. Teaching language in context / Hadley A.O. – Heinle and Heinle, 2000. – 512 p.

*Лемак Т.В., науковий співробітник
науково-організаційного відділу,
ЦНДІ ОБТ ЗС України, (м. Київ)*

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ КОНФЛІКТОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ-ПСИХОЛОГІВ НА ФАКУЛЬТЕТІ ПІДГОТОВКИ ОФІЦЕРІВ ЗАПАСУ

Основним при формуванні змісту й організації підготовки студентів-психологів на факультеті підготовки офіцерів запасу є урахування сучасних вимог до особистості і діяльності офіцера. Більшість науковців відзначають, що важливою умовою успішності військової діяльності є високий рівень їх професійної компетентності.

У цьому контексті особливого значення набуває проблема формування у студентів знань та навичок з питань вирішення та попередження конфліктів.

Професійна компетентність – це характеристика, що обумовлює здатність і готовність виконувати професійні функції відповідно до прийнятих норм, стандартів, вимог. Комунікативна компетентність є частиною професійної компетентності майбутнього офіцера-психолога. Особливе місце в структурі комунікативної компетентності займає конфліктологічна компетентність. [1] Конфліктологічна компетентність є однією із необхідних складових професійної компетентності майбутнього офіцера-психолога сучасних збройних сил.

Варто зазначити, що в обов'язковому мінімумі змісту підготовки студентів факультету військового профілю проблемі формування конфліктологічної компетентності приділяється недостатньо уваги.

На сучасному етапі здійснено ряд досліджень проблеми формування конфліктологічної компетентності (А. Анцупов, Є. Богданов, В. Зазикін, Н. Самсонова, Л. Цой, А. Шипілов, Л. Петровська, А. Гірник).

Досліджуючи праці вчених, які займаються проблемою підготовки особистості до взаємодії в конфліктних ситуаціях та середовищі, застосування різної термінології – «конфліктологічна компетентність», «конфліктологічна компетентність», «конфліктологічна грамотність», «конфліктологічна готовність», «конфліктологічна культура особистості», «конфліктологічна культура фахівця» тощо.

Досліджуючи визначення поняття «конфліктологічна компетентність» та його зміст, виявляємо різні бачення щодо місця і значення такої компетентності в житті людини загалом та в професійній діяльності зокрема, а саме: конфліктологічну компетентність розглядають як складову соціально-психологічної компетентності; як складову загальної комунікативної компетентності; як окремий вид професійної компетентності, що має зв'язки з іншими видами компетентностей, зокрема, із соціально-перцептивною, ауто-психологічною, із адміністративно-правовою (або професійно-керівною), із психолого-педагогічною; конфліктологічна компетентність співвідноситься із соціальною компетентністю, складаючись із перцептивної, комунікативної міжособистісної і управлінської компетентності. Конфліктологічна компетентність, або компетентність у вирішенні конфліктів, є важливою складовою формування професійної компетентності майбутніх фахівців і, відповідно до запропонованої В. В. Ягуповим та В. І. Свистун структури професійної компетентності фахівця (загальнолюдська, загальнонаукова, загальнопрофесійна, фахова, функціональна та особистісна компетентності), належить саме до загальнолюдської компетентності – поряд із загальнокультурною, моральною, політичною, соціальною, інформаційною, комунікативною, етичною, екологічною та валеологічною [5].

Найвищим рівнем конфліктологічної компетентності О.Щербакова вважає сформованість конфліктологічної культури особистості. Ця комплексна якість людини забезпечує конструктивне розв'язання проблем, які виникають в процесі взаємодії особистостей, і складається з багатьох компонентів:

- культури ціннісної сфери особистості;
- культури мислення;
- культури почуттів;
- комунікативної культури;
- поведінкової культури [3].

Н. Самсонова [2] у структурі конфліктологічної культури відокремлює:

- конфліктологічну компетенцію, як базові знання про конфлікти та його прояви, що слугує інформаційною базою для прийняття рішень щодо вибору тієї чи іншої поведінки в конкретній конфліктній ситуації;
- конфліктологічну готовність фахівця – усвідомлення важливості попередження та подолання конфлікту, вміння обирати оптимальну стратегію поведінки, здатність керувати власним емоційним станом, проявляючи толерантність, емоційну стійкість та стресостійкість;
- конфліктологічна компетентність як система конфліктологічних умінь щодо розв'язання конфліктологічних завдань.

Серед зазначених структурних компонентів комунікативної культури найбільш ємною є конфліктологічна компетентність – інтегрована якість, складниками якої є сукупність певних знань, умінь, низка особистісних якостей і психологічних характеристик фахівця.

Ярослав Л. розглядає конфліктологічну компетентність майбутнього фахівця як складну систему та визначає п'ять взаємопов'язаних компонентів:

- когнітивний (система наукових знань про різні аспекти конфлікту);
- мотиваційний (спрямованість особистості на конструктивне вирішення конфлікту);
- емоційно-вольовий (визначає здатність особистості до свідомого управління своїм емоційно-вольовим станом в конфліктних та передконфліктних ситуаціях);
- рефлексивний (здатність особистості до дослідження власного психологічного потенціалу й опонента);
- поведінковий (володіння стратегіями поведінки в конфлікті і адекватне їх використання) [4].

Конфліктологічна культура є найвищим рівнем підготовленості до поведінки у конфліктних ситуаціях. Вона включає в себе не лише знання про конфлікти, стратегії їх попередження й подолання, уміння їх застосовувати відповідно до конфліктних ситуацій, передбачає наявність в індивіда сформованих особистісних якостей (толерантність, емоційна стійкість, стресостійкість, моральність тощо), але, на відміну від конфліктологічної компетентності, ще й передбачає формування певної ціннісно-значеннєвої сфери, внутрішнє прийняття норм поведінки у конфлікті.

Найбільш продуктивними у формуванні конфліктологічної культури є активні методи навчання, які дозволяють особистості «будувати» свої знання, активно і творчо користуватися ними у житті як своїм надбанням для формування особистості.

1. Повякель Н.И. Практическая психология конфликта: Учеб. пособие / Н.И. Повякель, Г.В. Ложкин. – К.: МАУП, 2002. – 256 с.

2. Самсонова Н.В. Конфликтологическая культура специалиста и технология ее формирования в системе вузовского образования: Монография [Текст] / Н.В. Самсонова. – Калининград: КГУ, 2002. 148с.

3. Щербакова О.И. Формирование и развитие понятия «конфликтологическая культура личности» в теории и практике современной конфликтологии [Текст] / О.И. Щербакова // Проблемы современного образования. – 2010. – № 2. – С.23-26.

4. Ярослав Л. Психологічний аналіз структури конфліктологічної компетентності майбутнього вчителя [Текст] / Л. Ярослав // ВІСНИК НТУУ «КПІ». Філософія. Психологія. Педагогіка. – 2010. – №1. – С.56-62.

5. Ягупов В. В. Компетентнісний підхід до підготовки фахівців у системі вищої освіти / В. В. Ягупов, В. І. Свистун // Наукові записки Національного університету «Києво-Могилянська академія». Педагогічні,

психологічні науки та соціальна робота. – К. : КМ Академія, 2007. – Т. 71. – С. 3-8.

Тітаренко І. І., аспірант НаУКМА (м. Київ)

ЯКІСНА PR-ОСВІТА ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ У ПРОЦЕСІ СПРИЯННЯ ВИРІШЕННЮ СОЦІАЛЬНИХ КОНФЛІКТІВ

Як відомо, PR (public relations), в перекладі з англійської, означає "зв'язки з громадськістю", а суспільні відносини нерозривно пов'язані з соціальними конфліктами. Освіта, як найважливіша галузь сучасного суспільства, також має свої соціальні відносини, багато в чому зумовлені положенням України в світі.

PR – досить нове поняття для України, і його актуальність визначена становленням міжнародних відносин. При цьому найчастіше це поняття асоціюють з політикою, з численними виборами. Однак, насправді PR – це важливий соціальний інструмент на шляху вирішення конфліктів у суспільстві.

PR-освіта в Україні наразі перебуває на етапі становлення, що зумовлює дефіцит висококваліфікованих фахівців з PR на ринку працевлаштування [1]. Така недостатня кількість кадрів призводить до зростання кількості конфліктів у соціальній сфері. У той час, коли фахівці зі зв'язків з громадськістю постійно працюють з конфліктами (міжособистісними, внутрішньо корпоративними, зовнішніми), завдання розвитку та вдосконалення навичок кризи-менеджменту не зазначається у жодному курсі професійної підготовки таких фахівців. Тому вбачаємо важливим розвиток та вдосконалення сучасних педагогічних технологій у сфері PR-освіти.

Світовий досвід розвитку соціального інституту зв'язків з громадськістю переконливо доводить, що робота в цій сфері вимагає комплексної підготовки фахівців. Проте, практичне рішення цього питання навіть в провідних країнах Заходу, де функціонування професійної системи PR має майже столітню історію, ще не можна вважати остаточною. Проте, все ж варто особливу увагу варто звернути на закордонний досвід впровадження PR-освіти та її внесок у розв'язання соціальних конфліктів. За словами Джона Алперта, в Австралії спеціальність Public Relations викладають у 13 університетах, які мають сертифікат Інституту зв'язків з громадськістю країни (PRIA) [3].

У Великобританії існує значна кількість бізнес шкіл, де за один рік можна вивчити найважливіші теми в PR, маркетингу і реклами. Крім загальних предметів типу PR-планування, маркетинг-менеджмент та інших пропонуються курси з таких актуальних сьогодні тем, як: корпоративна соціальна відповідальність, управління проблемами, онлайн-PR та інші. Приклади таких шкіл – London Corporate Training, London College of International Business studies. І звісно, ідеалом сфери розвиненості комунікацій є США. Америка вважається батьківщиною PR і всі сьогоднішні новинки освіти PR і реклами виникають саме там. Наприклад, щоб стати PR-спеціалістом в Pennsylvania